

1.01 Izvirni znanstveni članek

UDK 061.2(497.4Vipava)"19"
929Črnilogar O.

Prejeto: 11. 7. 2011

Jurij Rosa

prof. zgodovine in sociologije, arhivski svetovalec, Pokrajinski arhiv v Novi Gorici,
Trg Edvarda Kardelja 3, SI-5000 Nova Gorica
e-pošta: jurij.rosa@pa-ng.si

Duhovnik Otmar Črnilogar, predsednik Planinskega društva Vipava (1967–1970): s prikazom odziva oblasti ob njegovem vodenju društva

IZVLEČEK

Študija prikazuje duhovnika, profesorja in prevajalca Otmarja Črnilogarja (1931–1999), ki je bil ob mnogih dejavnostih svojega poklicnega dela tudi vnet ljubitelj gora, preroditelj planinske dejavnosti na Vipavskem in dobra tri leta (1967–1970) predsednik Planinskega društva Vipava. Raziskava skuša prikazati stanje v vipavskem planinskem društvu pred njegovim prevzemom vodenja društva ter prerod društva v času njegovega predsedniškega položaja. Pisec se posebej ozira na pojav duhovnika, predsednika neke civilne organizacije v času socializma in odnos oblasti do njegovega vodenja društva ter vpliva, ki ga je z njegovo dejavnostjo zaznavala med vipavskimi gorniki in v širšem družbenem okolju.

KLJUČNE BESEDE

Otmar Črnilogar, Planinsko društvo Vipava, predsedniški položaj duhovnika, odnos oblasti

ABSTRACT

PRIEST OTMAR ČRNILOGAR, PRESIDENT OF THE VIPAVA ALPINE SOCIETY (1967–1970): WITH A PRESENTATION OF THE AUTHORITIES' REACTION TO HIS PRESIDENCY

The study presents the priest, professor and translator Otmar Črnilogar (1931–1999), who not only pursued a variegated professional career but was also a fervent lover of mountains, a revivalist of alpine activities in the Vipava Valley and for a little more than three years (1967–1970) President of the Vipava Alpine Society. The research aims to show the state of affairs in the Vipava Alpine Society before Črnilogar's assumption of presidency and its revival under his leadership. The author pays particular attention to the phenomenon of a priest as a president of a civilian organisation during socialism as well as the way in which the authorities reacted to his leadership and influence of his activities both on Vipava mountaineers and in a broader social environment.

KEY WORDS

Otmar Črnilogar, Vipava Alpine Society, priest's presidency, reactions from authorities

Prof. Otmar Črnilogar (1931–1999), duhovnik in dolgoletni župnik v Podragi, je v svojem prekratkem življenju opravil velika dela. Najprej za duše pri službovanju v župnijskih skupnostih in drugod, kjer je opravljal duhovniško poslanstvo, še bolj pa pri vzgojnem, znanstvenem in kulturnem snovanju v širšem slovenskem prostoru.

Otmar Črnilogar je bil tudi navdušen občudovalec in obiskovalec gora, plezalec, vzgojitelj mnogih gornikov, ki so se ob njem navdušili za lepote stvarstva in zavzeto obiskovanje gora, kakor tudi za doseganje zahtevnejših gorskih ciljev. Ko sem prebiral različne njegove življenjepise in gorniško slovnico, mi je vedno stopalo pred oči njegovo vodilno mesto v Planinskem društvu Vipava pred dobrih štirimi desetletji. Predvsem ta zorni kot njegovega življenja sem želel podrobneje spoznati. Pravzaprav je bilo o njegovem delu pri vipavskem planinskem društvu že precej napisanega in objavljenega. Bolj kot njegove neprecenljive zasluge za dobrobit gorništvu na Vipavskem in Primorskem sem želel podrobnejše raziskati, kako je bilo mogoče, da je bil katoliški duhovnik predsednik Planin-

skega društva (PD) Vipava. Na tem položaju je bil v času družbenopolitične ureditve, ki je postavljala na stranski tir cerkvene ljudi, zlasti pa duhovnikom onemogočala zasedbo vodilnih mest civilnih organizacij. Morda je bilo to nekoliko lažje doseči v okolju zgornje Vipavske, kjer je bila verska oziroma cerkvena pripadnost močna. Želel sem ugotoviti, kako je na to gledala civilna oblast kakor tudi njegovi duhovniški sobratje in predpostavljani.

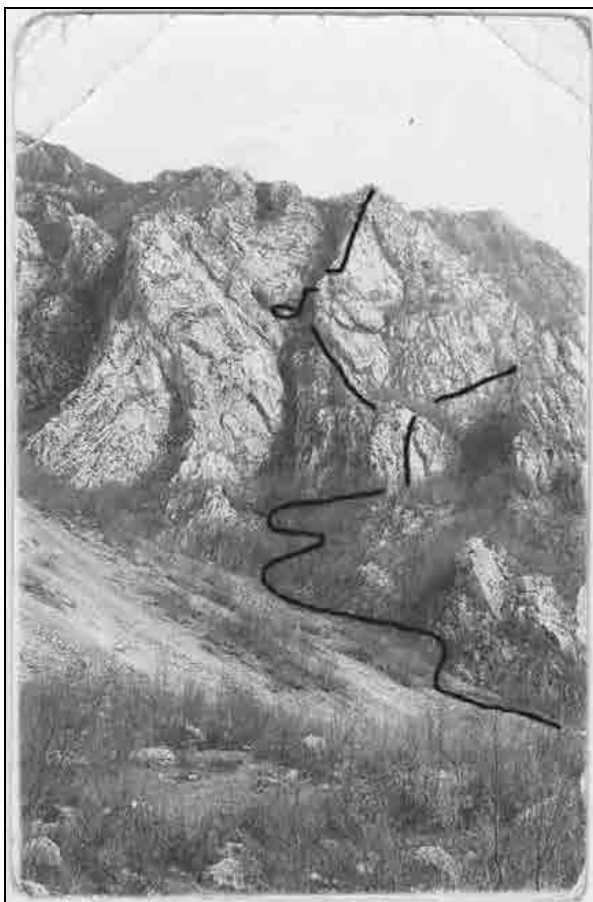
Pri raziskavi mi je bilo v veliko pomoč dobro ohranjeno arhivsko gradivo upravnih organov in družbenopolitičnih organizacij na občinski, območni ali republiški ravni, nekoliko manj arhivsko gradivo vipavskega planinskega društva, primorske in republiške planinske organizacije ter vipavskega malega semenišča. Pomagal sem si tudi z nekaterimi časopisnimi viri in knjižnimi izdajami. Raziskava pa bi bila bistveno okrnjena brez velikodušnega odziva mnogih posameznikov, ki so v tistem času sodelovali z Otmarjem v vipavskem planinskem društvu kot odborniki in najtesnejši sodelavci ali pa bili kako drugače z njim povezani kot kolegi, prijatelji in znanci. Predvsem tem posameznikom, ki so z ustnimi ali zapisanimi spomini izpričali marsikateri bistveni podatek, sem dolžan še posebno zahvalo, prav tako pa se zahvaljujem tudi vsem, ki so mi omogočili uporabo arhivskih in časopisnih virov.

Nekaj poudarkov življenjske poti Otmarja Črnilogarja

Rojen je bil 15. novembra 1931 v Šebreljah kot prvi v delavsko-kmečki družini s štirimi otroki. Osnovno šolo je obiskoval v rojstnem kraju. Upokojeni duhovnik rojak Ivan Rejec in šebreljski župnik Slavko Podobnik sta ga med vojno pripravljala za gimnazijo in je tako doma obdelal snov prvega letnika, nadaljnja pot gimnazijskega izobraževanja pa ga je med letoma 1945–1951 peljala še v tri kraje: Gorico, Idrijo in Pazin, kjer je maturiral. Bogoslovne študije je v letih 1951–1957 opravil v Ljubljani. Dne 29. junija 1957 je bil posvečen za duhovnika.

Duhovniško službo je opravljal najprej kot župnijski upravitelj na Ligu – Marijino Celje, od koder je soupravljal tudi Zapotok. Leta 1959 je prišel v Vipavo in tu osem let pomagal v dušnem pastirstvu, študiral klasično filologijo v Ljubljani in leta 1964 diplomiral iz grščine in latinščine. Od leta 1967 do smrti leta 1999 je bil župnik v Podragi, kjer je bil dejaven tudi v krajevni skupnosti.

Neprecenljivo je njegovo dolgoletno profesorsko delo med dijaki in študenti. Na Srednji verski šoli in nato na škofijski gimnaziji v Vipavi je od leta 1959 do leta 1999 poučeval latinski in grški jezik ter filozofijo, nekaj let tudi psihologijo in športno vzgojo. Razen tega je poučeval latinski jezik na Teološki fakulteti v Ljubljani.

Pogled na Gradiško Turo z vrisano traso plezalne poti po zamisli Otmarja Črnilogarja (PANG, PANG 583 Zbirka fotografij, t.e. 12, a. e. 227).

- 4 -

8. FERJANČIČ Anuško

9. RODMAN Marjana

10. FURLAN Božo

11. KOBAL Anico

Na predlog - pojasnilo predstavnika Zveze, tov. FILI-ja, o pristojnosti občnega zbora za izvolitev predsednika društva, so navzoči enoglasno predlagali in izvolili za predsednika Planinskega društva Vipava, prof. ČRNILOGAR Otmarja.

Istočasno so izvolili tudi delegate za skupščinsko konferenco

in sicer: 1. prof. ČRNILOGAR Otmarja - predsednika

2. JELERČIČ Ivana - člana

AD. 7

Navzoči člani so enoglasno sprejeli naslednje s k l e p e :

- da se izvrši izlet šolske mladine v Planico /zadeva je organizacijsko in finančno že urejena/;
- da se izvrši v tekočem letu izlet članstva /nalogo prevzema novi odbor/;
- da se bodo v bodoče vršila predavanja z diapozitivi /povabiti predavatelje iz Planinske zveze/.

Dr. POŽAR je predlagal, da bi se nocoj izrekli o izletu članstva, kdaj in kam naj bi potovali. Mnenje večine pa je bilo, da o tem razpravlja in sklepa novi odbor.

Tov. PONIŽ Vera je prosila za točen datum izleta šolske mladine v Planico. Predsedujoči je pojasnil, da se bo ta izlet izvršil v času prireditev.

Dnevni red je bil izčrpan in predsedujoči je občni zbor zaključil ob 20. uri, 30 min.

Zapisnikar:

 BLAGOJKA Marica

Predsednik:
 RODMAN Marjan

Stran iz zapisnika občnega zbora Planinskega društva Vipava, ki je bil 10. marca 1967
 (ARS, AS 1176, t. e. 78, a. e. 4776).

Sodeloval je pri prevajanju beril za Bogoslužni molitvenik in pri prevajanju dokumentov drugega vatikanskega cerkvenega zbora. Petnajst let je sodeloval pri prevajanju svetopisemskih knjig iz izvirnih jezikov v slovenščino, tako stare kakor nove zaveze, kar je štel za svoje življenjsko delo. Sam je rad povedal, da so bila to njegova najzahtevnejša, a tudi najlepša leta. Veliko je pripomogel k uspešnemu delu najstarejše slovenske založbe, celjske Mohorjeve družbe, kot njen tajnik v letih 1971–1975. Bil je član umetnostnega sveta koprške škofije.

Umril je 27. aprila 1999 v Podragi in je pokopan v Šebreljah.¹

Problematika duhovnikov – voditeljev civilnih društev v času socializma

Duhovniki v času socialistične družbene ureditve v takratni republiki Sloveniji niso imeli veliko možnosti, da bi se poleg svojih strogo verskih opravil udeleževali še kje drugje v civilni sferi življenja, še najmanj v kakšnem organiziranem združenju. Če seveda odmislimo članstvo in dejavnost dela slovenske duhovščine v stanovskem društvu (Ciril-Metodijsko društvo katoliških duhovnikov, kasneje Slovensko duhovniško društvo), ki je bilo v marsičem spodbujeno in vodeno v navezi z oblastno politiko, so se drugačne možnosti javnega delovanja duhovnikov skorajda že izčrpale. Zgodovinski viri (arhivski, časopisni, spominski) in tudi obstoječa literatura, ki obravnava položaj katoliške Cerkve in njenih duhovnikov v Sloveniji v vsem času po letu 1945, nam to v veliki meri potrjujejo.

Tudi v času socialistične družbene ureditve pa so bili duhovniki pobudniki in celo nosilci posameznih kulturnih, socialnih in morda še katerih dogajanj, ne samo strogo verske oziroma cerkvene dejavnosti v svojem okolju, kjer so delovali. Koliko in na kakšne načine so jih lahko javno uresničevali, je seveda vprašanje, ki zaobjema širše področje položaja duhovščine v času socializma.

Pojav katoliškega duhovnika kot predsednika neke civilne organizacije v času socialistične politične ureditve, ki ni bila naklonjena takim rešitvam ali pa jih je onemogočala, pa je vendarle nenavaden in redek. To se je zgodilo v primeru Planinskega društva Vipava, ki je bilo sredi šestdesetih let prejšnjega stoletja v globoki krizi, skorajda tik pred razpadom. Prevzem predsedniškega položaja s strani duhovnika Otmarja Črnilogarja, ki so mu ga vipavski gorniki soglasno zaupali, podprli pa so ga tudi posamezni visoki predstavniki Planinske zveze Slovenije (PZS), je pomenil za društvo popoln pre-

porod. To dejstvo pripelje do sklepa, da je bil Črnilogar izredno sposoben in priljubljen, da je imel za seboj tako rekoč celotno društvo ter tako spretno vodil društvo, da mu tako civilna kakor cerkvena oblast tega nista mogli preprečiti.

Kako je lahko duhovnik zasedel vodilno mesto v nekem civilnem društvu glede na postopke izbiranja in preverjanja primernosti kandidatov, ki so bili značilni za to dobo? Zanimivo bi bilo raziskati, koliko takih primerov se je sploh pripetilo na Slovenskem v času od leta 1945 do propada socialističnega sistema petinštirideset let kasneje.

Pregledovanje arhivskega gradiva Komisije Republike Slovenije za odnose z verskimi skupnostmi (KOVŠ), ki je nastalo v obdobju, ko je bil Otmar Črnilogar predsednik PD Vipava (1967–1970), nam pokaže, da je bil Črnilogar izpostavljen primer, vendar ne popolnoma osamljen. Iz dokumenta o konkretnih primerih nedovoljene cerkvene dejavnosti, 23. junija 1967 (povzeto iz poročil občinskih komisij za verska vprašanja maja 1967), je zaznati, da so »mnoge naše družbenopolitične organizacije zaupale vodstvo lokalnih KUD-ov duhovščini«, pri čemer pa so posebej naštetih samo štirje kraji: Bohinj, Cerklje, Cerkljano in Vipava.² V citatu omenjena navedba, da je

Značka PD Vipava z motivom Gradiške Ture (zasebna last Roze Vidrih, Podraga 77).

¹ PSBL, 1. knjiga, str. 250; *Božja beseda danes*, 1996, št. 1, str. 3 (kratek lastni življenjepis); Jožko Kragelj, *Primorski duhovniki – kulturni delavci 20. stoletja*, str. 57–58; *Zbornik ob zlatem jubileju Malega semenišča*, str. 223; *Podraški zvon*, 2004, št. 4; *Otmarjeva pot*, str. 11–14.

² ARS, AS 1211, t. e. 22. KUD je kratica za kulturno-umetniško društvo.

Udeleženci prvega plezalnega tečaja pod Gradiško Turo, junija ali julija 1969; Otmar Črnilogar je prvi z desne (zasebna last Srečka Vidriha, Podraga 76).

šlo za »mnoge« družbenopolitične organizacije, bi bila zagotovo zanimiva spodbuda za dodatno raziskavo.

Republiška komisija za verska vprašanja se je v svojem poročilu 25. decembra 1967 izrecno opredelila do omenjenih pojavov. Menila je, da lahko vsak duhovnik nastopa v javnem življenju kot državljan, kateremu ni mogoče dajati manjših pravic kot drugim državljanom; njegova dejavnost pa je bila omejena zgolj na delovanje med verniki. Sporna in napačna pa je bila zanjo »praksa, ko naši organi, družbenopolitične organizacije in poedinci politično aktivizirajo duhovščino«, in ob tem zopet omenja krajevne KUD, pevske zборе ali planinsko društvo, katerih vodstvo je v rokah duhovnikov.³

Kriza vipavskega planinskega društva sredi šestdesetih let prejšnjega stoletja

Dosegljiva arhivska dokumentacija in spominska pričevanja ljudi niso jasna glede začetka Črnilogarjeve dejavnosti v vipavskem planinskem društvu oziroma kdaj se je v društvo včlanil. Morda uradno sploh ni bil član društva, ker so ga v društvo pritegnili za reševanje društva v veliki krizi. Vsekakor se je z gorniško dejavnostjo ukvarjal še preden je postal predsednik vipavskega društva.⁴ Kot ljubitelj gora je prišel v stik z ajdovskim planinskim druš-

vom, zato se je včlanil vanj. Tam je zvedel, da je PD Vipava v težki krizi in kmalu se je povezal z vipavskim društvom.⁵

Ključnega pomena za njegov prevzem vodenja društva je bila prav kriza, ki je leta 1967 ogrozila obstoj društva. Tedaj je bil predsednik Marjan Rodman, ki je bil na čelu društva od leta 1963.⁶ Na to je v svojem pričevanju opozorila tudi Magda Rodman, ki ga je po njeni pripovedi zapisal Bogdan Vidmar: »Marjan je imel veliko dela na Lipi in doma, zato je PD stagniralo. Kot tajnica sem opozarjala, da je potrebno zadevo rešiti in sklicati občni zbor društva.«⁷

Društveno krizo dokazujejo tudi ohranjeni arhivski dokumenti iz leta 1967. Zelo zgovoren je dopis Planinske zveze Slovenije vipavskemu društvu z datumom 9. januarja 1967, iz katerega je razvidno, da je bilo takrat društvo tako rekoč tik pred ukinitvijo. Zveza je svarila društvo, da ne izvršuje nalog, zaradi katerih je bilo ustanovljeno, da nima sposobnega in delavljnega upravnega odbora ali pa da za planinstvo na njegovem območju ni pravega zanimanja. Iz dopisa je mogoče zvedeti, da je imelo društvo v letu 1966 samo še 6 (!) članov. Enako število članstva za to leto je razvidno tudi iz preglednice v Planinskem vestniku (PV). Takšno stanje je v dopisu opredeljeno kot nemogoče, zato je up-

³ ARS, AS 1211, t. e. 53.

⁴ Pismo Magde in Marjana Rodmana, Vipava, Milana Bajca 14, 1. 4. 2009; zabeležka o telefonskem pogovoru z Magdo Rodman, 23. 4. 2009.

⁵ Zabeležka o telefonskem pogovoru z Jurijem Nabergojem, Vipava, Ob Beli 5, 27. 1. 2011; zabeležka o pogovoru s Srečkom Vidrihom, Podraga 76, 28. 1. 2011.

⁶ *Sto let planinstva na Vipavskem*, str. 50.

⁷ *G. Otmar Črnilogar – spominska knjižica*, str. 25. Kot tajnik društva je za obdobje 1963–1967 sicer naveden Vinko Ferjancič (*Sto let planinstva na Vipavskem*, str. 50).

Vipava, 22.III.67.

Planinski zvezi Slovenije!

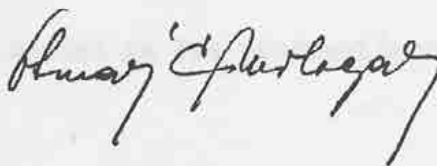
2 F III 1967
86/93

Naj se Vam najprej predstavim: Črnilogar Otmar - predsednik PD Vipava.

Osebnostno, privatno Vam pišem, da bi čimprej rešil zadevo, ki mi je pri srcu: dve predavanji z diapozitivi, ki smo ju predvideli na sestanku UO za to pomladansko sezono, za čas, ko je možna ta in za naše razmere samo ta plan. dejavnost. Obe predavanji naj bi obravnavali gore. Kaj, koga mi svetujete, na koga naj se obrnem? Naše možnosti za prvo bi bile: 3.5.10.12. IV., tj. ob ponedeljkih in sredo, ko lahko najamemo kino-dvorano. Primerna ura bi bila 20.00.

Upam, da Vas moja prošnja, ki prihaja k Vam nekako skozi stranska vrata, ne bo preveč motila pri Vašem delu. Za uslugo sem Vam že vnaprej hvaležen.

S planinskimi pozdravi!

Moj naslov: Črnilogar Otmar
Vipava 58

*Dopis Otmarja Črnilogarja Planinski zvezi Slovenije, 22. 3. 1967
(ARS, AS 1176, t. e. 78, a. e. 4780).*

ravni odbor republiške zveze sklenil, da bo društvo črtal iz svojega članstva, kar bi pomenilo, da bi društvo tudi formalno prenehalo obstajati, v kolikor ne bi vsaj v roku enega meseca zbrali najmanj 50 članov in svojega dela bistveno izboljšali. Zveza je tudi že priporočila, naj se preostali člani priključijo k PD Ajdovščina. Dopis je Planinska zveza Slovenije zaključila z ostrim opozorilom: »Dajemo vam torej poslednjo možnost, da rešite obstoj društva, od vas samih pa je odvisno, ali boste to priliko izkoristili in ponovno začeli z delom.«⁸

Še bolj korenit v stališču do vipavskega društva je bil Primorski meddruštveni odbor planinskih društev. Njegov predsednik je 10. februarja 1967 Planinski zvezi Slovenije brez ovinkov sporočil: »S tem društvom je konec in mislim, da ni pomoči, niti ne bi imelo smisla društvo umetno vzdrževati in podaljševati obstoj. Iz zadnjega razgovora z društvenim predsednikom tov. Rodmanom /.../ sem uvidel, da je tudi on istega mnenja. Dogovorila sva se, da stopi v stik s predstavniki PD Ajdovščina in obvesti tudi mene o sestanku za priključitev k temu društvu.«⁹

⁸ ARS, AS 1176, t. e. 78, a. e. 4780; *Planinski vestnik*, 1967, št. 12, priloga.

⁹ PANG, PANG 82, t. e. 1, a. e. 8.

*Udeleženci društvenega vzpona na Triglav pred kočjo Planika, verjetno 1968;
Otmar Črnilogar je tretji z desne (zasebna last Srečka Vidriha, Podraga 76).*

Dne 15. februarja 1967 je PD Vipava vendarle izvedlo občni zbor. Zaradi premajhnega števila prisotnih je bil najbrž neuraden, brez obravnave vseh točk dnevnega reda, bil je opredeljen bolj kot sestanek za naslednji občni zbor. Ta pa je bil izveden 10. marca 1967, takrat s precej večjo udeležbo in z vsemi točkami dnevnega reda. Ohranjena sta zapisnika obeh zborov in dve različici poročila predsednika Marjana Rodmana za oba sklica (čeprav je le na varianti, datirani 15. februarja, izrecno naveden kot pisec poročila, vendar je iz vsebine očitno, da gre tudi pri varianti, datirani 10. marca, za istega pisca).

V poročilu je nekaj ključnih ugotovitev: » /.../ Zaželeno je, da bi današnji občni zbor PD Vipava nakazal način, ki bi delo društva poživil ali pa v skrajnem primeru podprl predlog za priključitev k močnejšemu sosednemu PD, kot predlaga PZS, kar pa gotovo ni zaželeno glede na dolgoletni obstoj in dobro finančno stanje društva. /.../ Glede na to bi bila res velika škoda, da bi se naše društvo ukinilo in priključilo drugemu društvu. Mislim, da si izmed članov tega nihče ne želi. V kolikor pa ne dobimo ljudi, ki bi bili voljni sprejeti odgovorne funkcije v društvu, se bo to moralo zgoditi in priznati bomo morali, da smo tega sami krivi.«¹⁰

Na občnem zboru, ki je kot sestanek potekal 15. februarja 1967, je bil prisoten tudi Otmar Črnilogar, ki je prodorno posegal v razpravo. Komentiral je omenjeni dopis republiške planinske zveze s pripombo, »da mora v Vipavi obstojati planinsko društvo in da se nikakor ne sme pridružiti drugemu močnejšemu, kar bi bil velik poraz za Vipavo«. Ponudil je vsestransko pomoč in članstvo iz srednje verske šole oziroma malega semenišča, kjer je poučeval. Dejal je še: »Za obstoj društva ni problema. Najti je treba le skupino ljudi, ki bi bili pripravljene delati na tem področju.«¹¹ O problematiki vipavskega planinskega društva je bilo objavljeno tudi kratko poročilo v Planinskem vestniku.¹²

Črnilogarjev prevzem predsedniškega mesta in prerod društva

V treh tednih med prvim in drugim občnim zborom je stekla akcija za predlaganje novega vodstva društva. O tem je bilo že govora na prvem sestanku, ko so se navzoči seznanili z najprimernejšimi kandidati. Očitno je, da je bil Otmar Črnilogar v najožjem krogu za prevzem predsedniške naloge.

¹⁰ Zbirka dokumentarnega gradiva PD Vipava, t. e. 1.

¹¹ ARS, AS 1176, t. e. 78, a. e. 4775.

¹² Planinski vestnik, 1967, št. 9, str. 432.

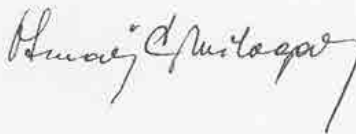
Spoštovani gospod Fili!

Pred nekaj dnevi je naš gospodar kupoval jedačo in pijačo za našo planinsko postojanko in presenečen obstal, ko so mu rekli, da mora plačati tudi davek na te artiklje. Jaz nisem noben izvedenec v teh stvareh pa se obračam na Vas. Oni (na Fruktalu) so rekli, naj prinese potrdilo, da je društvo prosto davka, če ne pa da ga bodo morali zaračunati.

Rad bi torej vedel, kako je s to stvarjo, kakšna je Vaša praksa, oziroma kakšen je zakon glede tega za planinska društva. Ali je planinsko društvo prosto davka in ali mi lahko tako potrdilo izdamo nabavniku, da nam ne bi zaračunaval 30% davka?

Za odgovor se Vam že vnaprej zahvaljujem in Vas pozdravljam

s planinskimi pozdravi

Vipava, 19.V.1967

Dopis Otmarja Črnilogarja predsedniku koordinacijskega odbora primorskih planinskih društev Janku Filiju, 19. 5. 1967 (PANG, PANG 82, t. e. 1, a. e. 8).

Zelo zanimivo je, kako so se dogodki odvijali naprej. Zgodbo o tem je povedal sam Otmar Črnilogar v pogovoru za glasilo vipavskega PD, približno dve leti pred smrtjo, prav tako pa tudi Magda Rodman v že navedenem objavljenem pričevanju in v zapisanem pričevanju skupaj z Marjanom Rodmanom.

Črnilogar je povedal med drugim tole: »Takrat me je Magda Rodman obiskala in me je navduševala, naj kot župnik, ki vodi ministrante v bribe, poskuša oživeti društvo, ki stagnira. Pustil sem se pregovoriti in sklical sem ponovni ustanovni zbor, na katerega so prišli vipavski vikar, ravnateljica osnovne šole, oficir, policaj in še nekaj drugih. Vsi so se strinjali, da društvo, takšno kot je, ne more obstajati. Bil sem proti pridružitvi Ajdovcem, saj je že tako vse šlo v Ajdovščino, pa ni treba, da se še PD odseli. Predlagal sem, da bi za začetek imeli predavanje z diapozitivi, na katerega bi povabili čim več ljudi. Predavanje je poželo precejšen uspeh in društvo je zaživelo.«¹³

Iz pripovedi Magde in Marjana Rodmana so povzeti bistveni poudarki iz njunih spominov. Ko so v upravnem odboru iskali kandidata za predsednika, so imeli vsi v mislih le Otmarja Črnilogarja. Iz Ljubljane sta prišla predsednik Planinske zveze Slovenije Miha Potočnik in urednik Planinskega vestnika Tine Orel. Marjan Rodman je opozoril na sposobnega duhovnika, ki je vodil planinsko sekcijo v vipavskem malem semenišču. Oba gosta iz Ljubljane sta pritrdila, da bi lahko Črnilogar prevzel vodstvo društva. Magdo Rodman so pooblastili, da se z njim pogovori, če bi sprejel funkcijo. Obiskala ga je v cerkveni hiši v Vipavi, kjer je stanoval. Po kratkem pogovoru, ki je tudi nakazal možnost, da bi bilo to lahko za koga sporno, je bil takoj pripravljen sprejeti funkcijo predsednika in je pristal na kandidaturo. Magda Rodman se spominja še naslednjih okoliščin: »Občni zbor smo imeli v Hrovatinovi dvorani /.../ Na občnem zboru so bili tudi predstavniki PZ Slovenije, ni pa bilo lokalnih političnih predstavnikov, ker jih nismo povabili. G. Otmar je bil izvoljen za predsednika. Predstavniki PZ Slovenije so rekli:

¹³ Tura, 1997, št. 4, str. 7. Črnilogar takrat v Vipavi ni imel položaja župnika.

'Stojimo za vami, če boste potrebovali pomoč, se obrnite na nas.' /.../ Ob njegovi izvolitvi je bilo pravo navdušenje, doživel je velik aplavz. Mislili smo, da bomo doživeli kakšne pritiske, a jih ni bilo.«¹⁴

Z Marjanom pa se spominjata tudi naslednjega zanimivega dogodka: »Kmalu po tem občnem zboru se je oglašil pri nas doma in povedal, da ima namen iti v Ajdovščino na občino k predsedniku Rudiju Greifu in se mu predstaviti v vlogi novega predsednika PD Vipava. To je res napravil in nama tudi povedal, da ga je predsednik ob vstopu v pisarno najprej vprašal, če je prišel 'fehtat' za denar. On pa mu je rekel, da se je prišel samo predstaviti, ker predsednik občine mora poznati predsednike društev, ki delujejo v njegovi občini.

Zelo si je prizadeval, da bi se v društvo vključili oz. včlanili tudi fantje, ki so takrat bivali v malem semenišču v Vipavi. To je speljal previdno in uspešno. Najprej je o tem povprašal za mnenje svoje duhovne sobrate in profesorje na tej šoli, kjer je tudi sam poučeval. Ko je ugotovil, da ni kakšnega velikega nasprotovanja, je to povedal na glas in dobil tudi podporo.«¹⁵

V tem času je Planinska zveza Slovenije poslala društvu oziroma novemu predsedniku dva dopisa. V njih sta izražena zadoščenje in zadovoljstvo, da so se razmere pri vipavskih gornikih začele spreminjati in da obstoj društva ni več ogrožen.¹⁶

Pomembno vlogo je odigralo tudi vodstvo republiške zveze, velikega pomena pa je bila neomajna in enodušna želja članov društva, da mesto predsednika prevzame prav Črnilogar. To se je odrazilo tudi pri volitvah na občnem zboru 10. marca 1967, kjer so ga enoglasno predlagali in izvolili, kakor je razvidno iz zapisnika.¹⁷

Od takrat se je društvo popolnoma prerodilo, saj je razvilo vsestransko dejavnost, ki ji je dajal največji zagon prav novi predsednik z upravnim odborom in drugimi zagnanimi člani. O razvejani dejavnosti izpričujejo ohranjeni arhivski dokumenti društva, meddruštvenega odbora primorskih društev in Planinske zveze Slovenije. Zgovorni so tudi posamezni časopisni članki iz časa Črnilogarjevega predsednikovanja in kasnejši zapisi pogovorov s ključnimi ljudmi, ki so obujali spomine na silen razmah oživljenega društva v tistih letih. Tudi objavljeni zgodovinski pregled gorniške dejavnosti na Vipavskem in življenjepisi Otmarja Črnilogarja dajejo razviden vpogled v takratne dosežke društva.¹⁸

Otmar Črnilogar (prvi z leve) s tremi Podražani v družbi drugih planincev pri Aljaževem stolpu na vrhu Triglava, 8. avgusta 1972 (zasebna last Srečka Vidriha, Podraga 76).

Črnilogar je s prenovljenim upravnim odborom organiziral nekaj zelo obiskanih predavanj s prikazovanjem diapozitivov iz gorskega sveta, s čimer je oživel dogajanje med vipavskimi planinci. Društvo je začelo organizirati množične izlete v domače in tuje gore ter predavanja s povabljenimi gosti. Vrhunec njegovega dela v društvu pa se je zgodil leta 1969, ko je skupaj z alpinistom Antonom Sazonovim – Tonačem iz Ljubljane zasnoval plezalno smer, ki je ob marljivem delu takratnih članov vipavskega društva in drugih postala zelo zahtevna zavarovana pot na Gradiško Turo in je prinesla poseben sloves vipavskemu društvu; vanjo je Črnilogar vložil veliko mero svojega prostega časa in truda, nadelava poti pa je zahtevala preko 1200 prostovoljnih delovnih ur. Plezalcem je bila izročena v uporabo 15. junija 1969. Omeniti je potrebno tudi prvi tečaj plezanja na Gradiški Turi teden dni po odprtju plezalne poti ali julija tega leta (po drugi navedbi pa šele avgusta 1970), za katerega je imel največ zaslug prav Črnilogar. Do takrat ni imelo nobeno planinsko društvo z južnejšega dela Primorske tako organiziranega tečaja. Ob obeh akcijah

¹⁴ G. Otmar Črnilogar – spominska knjižica, str. 25.

¹⁵ Pismo Magde in Marjana Rodmana, Vipava, Milana Bajca 14, 1. 4. 2009.

¹⁶ ARS, AS 1176, t. e. 78, a. e. 4775 in 4780.

¹⁷ ARS, AS 1176, t. e. 78, a. e. 4776.

¹⁸ Prim.: *Planinski vestnik* 1969, št. 5, str. 229–230; *Planinski vestnik*, 1969, št. 12, str. 583–584; *Planinski vestnik*, 1999, št. 7–8, str. 364; *Tura*, 1997, št. 4, str. 6–9; *Tura*, 1999, št. 6, str. 4–15; *Tura*, 2000, št. 7, str. 2–7; *Sto let planinstva na Vipavskem*.

Kostanjevic Nada

Vipava 67

Tolmin, 7.5.1969.

Spoštovani tov. Janko Fili
T o l m i n, Šavlijeva 1

Spoštovani!

Javljam se Vam v imenu večine članov našega upravnega odbora v zadevi, ki jo boste, upam, Vi lahko kako uredili.

Furlanova pot na Gradiško Turo, o kateri ste slišali na našem občnem zboru, je nared. Zadelana je zavarovana pot - zabiti klini, izdelan dostop, ter nekoliko lažja planinska pot, ki bo služila za sestop. Vipavski mladinci skupno z učenci srednje verske šole so prispevali več kot 500 ur prostovoljnega dela. Pomagali so tudi nekateri člani PD Ajdovščina in Nova Gorica. Med Vipavci je k delu pristopilo več starejših ljudi, družinskih očetov, pa tudi kmetje iz zaselka Gradišče, če že niso imeli časa pomagati, so poslali otroke in pijačo, posodili orodje in vsestransko šli na roke graditeljem.

A glavni pobudnik za to delo je bil prof. Črnilogar. Za pot je žrtvoval ves svoj prosti čas, tudi denarja svojega je precej prispeval, voženj z avtom po material in delavce, in še nešteto drobnarij, za katere nihče ne ve. Ker on sodeluje seveda na vseh sestankih in na občnem zboru, ga nismo mogli tam predlagati za odlikovanje. Pa ga je res zaslužil, saj je pokazal redko požrtvovalnost.

Otvoritev poti predvidevamo z dne 15. junija. Takrat bo tudi majhna slavnost, kulturni program, ljudska veselica in sl. Povabljeni boste seveda tudi Vi in delegat zveze. Ker pač vi večkrat greste tja, ali bi lahko izposlovali, da bi se tov. Črnilogarju, našemu prizadevnemu "Vipavskemu Aljažu", podelilo odlikovanje planinske zveze. Za odlikovanje smo na Občnem zboru društva in zveze predlagali druge 3 člane in je bilo odobreno. Njim bomo odlikovanja izročili prav na ta dan otvoritve poti, in bi tudi naš predsednik takrat odlikovanje dobil. Upam da boste to lahko na kak način uredili. Če je potrebno, bi zbrala podpise odbornikov in nekaj članov društva, želimo sá pa, da bi prišli pogledat to pot. Le nekaj korakov od slikovitega Gradišča začenja vzpon skozi divje skalovje. Razgled na našo dolino je prekrasen. Če ne prej, pa vsaj ob češnjah upam da pridete. Pa prav lepe pozdrave. Kot vidite, ga moja mašina spet nekaj lomi, je pač postala betežna, naredila je preveč planinskih vzponov na papirju.

S planininskimi pozdrabi

Nada Kostanjevic, l.r.

Došlo 7.5.1969.

Dopis Nade Kostanjevic predsedniku koordinacijskega odbora primorskih planinskih društev Janku Filiju, 7. 5. 1969 (PANG, PANG 82, t. e. 1, a. e. 8).

je povabil k sodelovanju še člane sosednjih PD in tako povezal več primorskih društev. Ko je bila plezalna smer v Turi končana je Črnilogar predlagal še izgradnjo razglednega odra, ki je bil dograjen in odprt maja 1971 in se ga je prijelo ime Gnezdo.¹⁹

Kakšen odziv je dosegla oživiljena društvena dejavnost, pokažejo tudi številke članstva, saj je društvo v letu 1968 štelo že 281 ljudi, leta 1969 pa 275.²⁰

Držal se je planinske misli, spretno in preudarno deloval in nastopal – a pri oblasteh je bil moteč in nadzorovan, pritiske pa je doživljal tudi s cerkvene strani

Tak preobrat in sijajen uspeh društva, s katerim je postalo prepoznavno v širšem okolju, bi po naravi stvari zagotovo moral zanimati tudi takratno politično vodstvo in oblastne organe, vsaj v občinskem in območnem merilu, če že ne tudi v republiškem, prav tako tudi njegove stanovske sobrate in zlasti cerkvene predstojnike. Medtem ko je bilo za odnos s cerkvene strani na voljo zelo malo podatkov (tudi zaradi slabšega odziva duhovnikov, ki so bili naprošeni za spominsko pričevanje, nekateri pa so že pokojni; morda pa se še kaj skriva v cerkvenih arhivskih dokumentih), pa se je več gradiva nabralo glede odnosa civilne oblasti (tudi za ta vidik pa velja, da bi bilo potrebno poiskati morebitne podatke še v arhivskem gradivu služb za notranje zadeve, v kolikor je ohranjeno).

Vipavskim gornikom in drugim gorniškim prijateljem, ki jih je imel Črnilogar veliko, se ni zdelo nenavadno, da je bil kot duhovnik izvoljen za predsednika. »Versko življenje v Vipavi je bilo takrat še zelo močno in ne vem, če je sploh bil kakšen član društva, ki ni hodil v cerkev. Med seboj smo se dobro poznali in verjetno se je vsem zdelo normalno, da je predsednik planinskega društva duhovnik«, se takratnih časov spominja Majda Krapež, poročena Kvaternik.²¹

V spominih Črnilogarjevih tesnih sodelavcev se pravzaprav ne kaže (ali pa v manjši meri), da bi imel kot predsednik zaradi svojega poklica kakšne večje težave s strani civilne ali cerkvene oblasti. Nekateri omenjajo, da marsikomu ni bilo všeč, ker je društvo pod njegovim vodstvom dobilo tak polet in bilo zelo popularno. Mnogi najbrž niso niti pomislili, da bi lahko imel kakšne težave. Nekateri so omenjali, da sam o tem ni govoril.

Marijan Zupanc, ki je bil takrat prefekt v vipavskem malem semenišču, je zapisal, da v višjih političnih sferah verjetno ni doživljal nasprotovanj, »ker se je res držal planinske misli in funkcije ni izrabljal za kakšno versko propagando.«²²

Takratna društvena tajnica Nada Kostanjevic je glede tega zapisala: »/.../ Drugače nobenega nasprotovanja, nobene sitnosti ne od strani oblasti, pa niti od cerkvene strani. Morda so bile kake opombe, ker smo večkrat pri izletih v nedeljo bili kje drugod pri maši.«²³

Po mnenju Edvarda Krašne se vipavski dekan in rektor malega semenišča Slavko Podobnik ni strinjal s Črnilogarjevo izvencerkveno dejavnostjo, a se spominja, da »Otmar nikoli ni potarnal čez nobeno oblast v času svojega predsedovanja vipavskemu planinskemu društvu, niti kasneje, ko sta se še srečevala.«²⁴

Črnilogarjev tesni sodelavec Ciril Skapin je omenil težave, ki so jih imeli pri gradnji plezalne poti na Gradiško Turo, med drugim »nezaželenost našega dela tako pri vojski, saj je taka pot privabljala veliko planincev tudi iz tujine (Tržačani) in jim omogočala dober pregled nad dolino in s tem nad vojaškimi položaji, kot pri oblasteh, ki niso bile zadovoljne, da gradnjo vodi duhovnik«, tudi on je navedel, da vipavski dekan ni bil zadovoljen s tolikšno angažiranostjo duhovnika kot predsednika vipavskih planincev.²⁵

Podobno mnenje, podkrepljeno še z dodatno mislijo, je podal Ivan Rodman, ki se spominja, da se Črnilogar nikoli ni potožil, da bi mu s politične strani kaj nagajali, »bil je preveč inteligenten, zanj so bili komunisti prešibki.«²⁶

Zelo zgovorno nam o njegovem položaju in obnašanju pove spominsko pričevanje takratne društvene odbornice Ane Pavlin, poročene Florjančič. Zapisala je, da se je vsem članom društva zdelo imenitno, da je prevzel funkcijo predsednika duhovnik, kar je bilo za tiste čase kar pogumno dejanje: »/.../ Otmar ni nikoli komentiral, ali ima v cerkvenih krogih kakšne težave zaradi tega. Bil je zelo družaben človek, do vseh odprt, znal je z vsakim človekom takoj navezati stik. Zato tudi nikoli ni ostal dolžan kakšni zafkrljivo navrženi opazki v vipavskih bifejih, bodisi pri Hrovatinu ali pri marketu. Pogovarjal se je z oficirji, partijci, funkcionarji, delavci; odkrito, neposredno, odrezavo, tudi šegavo. Nikoli pa ni bil žaljivo. Lahko rečem, da so ga tudi ljudje z drugačnega ideološkega brega cenili in spoštovali. /.../«²⁷

¹⁹ *Sto let planinstva na Vipavskem*, str. 22–28, 36–38; *Bom šel na planince*, str. 85; *Planinski vestnik*, 1999, št. 7–8, str. 364; *Planinski vestnik*, 1969, št. 12, str. 583–584; Pismo Edvarda Krašna, Budanje 1k, 24. 1. 2011; Zabeležka o pogovoru s Srečkom Vidrihom, Podraga 76, 28. 1. 2011.

²⁰ *Planinski vestnik*, 1970, št. 6, priloga.

²¹ Pismo Majde Kvaternik, Dragomer, Mirna pot 8, 10. 5. 2009.

²² Pismo Marijana Zupanca, Spodnji Brnik 41, 29. 6. 2009.

²³ Pismo Nade Kostanjevic, Dom starejših občanov Ajdovščina, 21. 3. 2009.

²⁴ Zabeležka o pogovoru z Edvardom Krašno, Budanje 1k, 23. 7. 2009.

²⁵ *Tura*, 1999, št. 6, str. 8.

²⁶ Zabeležka o pogovoru z Ivanom Rodmanom, Zemono 19, 17. 4. 2009.

²⁷ Pismo Ane Florjančič, Podlubnik 23 pri Škofji Loki, 31. 3. 2009.

Otmar Črnilogar (levo) in Srečko Vidrih na Velikem Nabojisu v zahodnih Julijskih Alpah, verjetno 1974 (zasebna last Srečka Vidriha, Podraga 76).

Magda in Marjan Rodman se takole spominjata njegovega nastopanja: *».../Pri javnih nastopih pa je posebno pazil, da mu ne bi mogel nihče očitati, da vpleta svojo nazorsko usmeritev kot duhovnik v javne nastope. Vedel je, da je nadzorovan in zavedal se je, do kje je njegova beseda ali misel pri javnem nastopu sprejemljiva za takratno oblast in določilo, da je cerkev ločena od države.«*²⁸

Pripovedovanje Jožeta Marca je zelo sporočilno iz več ozirov. Spominja se, da so se v društvo včlanile tudi vojaške osebe, z obrazložitvijo, da mora biti tudi jugoslovanska vojska povezana z društvom. Eden od višjih oficirjev naj bi bil *»od vojaške komande poslan v društvo, da nadzira predsednika Črnilogarja, da bi ga spreobrnil«*. Po mnenju Jožeta Marca se je Črnilogar kot predsednik vipavskega društva bolj redko udeleževal sestankov izven Vipave. Na teh sestankih pa so se nekateri zanj zelo zanimali, predvsem kako ga je sprejela oblast – pri tem je bilo opaziti tudi mnogo dvoličnosti. Iz njegovega pričevanja je razvidno, da je zagotovo čutil pritiske s cerkvene strani: nekateri duhovniki naj bi udrihali po njem, češ *»da se lovi po hribih, cerkev v Podragi pa razpada«*.²⁹

V zvezi z omenjenim »vdorom« vojaške komande v društvo je zanimiva še naslednja podrobnost, ki lahko pokaže tudi še drugačno plat. Po mnenju

Cirila Skapina je Črnilogar dosegel celo to, da je prišel v »posvečeni prostor« kartografskega oddelka vipavske kasarne (kamor praviloma ni smel nihče) in dobil tam podatke o kotah (višinskih izmerah) – verjetno za potrebe načrtovane plezalne poti na Gradiško Turo.³⁰

Črnilogarjev tesni plezalni sodelavec Anton Sazonov je povedal, kako mu je sam pripovedoval, *»da so ga 'ta hudi' poklicali na občino in ga vpraševali, kaj dela s planinci – če morda ne širi verske propagande, pa jim je dejal, da se ukvarjajo le s planinstvom.«*³¹

Morda bi glede na nekatere izjave o težavah, ki jih je imel s cerkvene strani, ob upoštevanju njegovega načina razmišljanja, velike delovne vneme ter širine, s čimer je vstopil v civilno sfero delovanja, lahko tvegali mnenje, da je bil Črnilogar »preveč inteligenten« tudi za predstojnike oziroma sobrate, zato se ni pustil ovirati pri zastavljenem delu v planinski organizaciji.

Slika o razmerju s civilnimi oblastmi, ki jo izpričujejo ohranjeni arhivski dokumenti, je bolj razločna. Takratne politike ni motil razmah društva, pač pa človek, ki je bil njegov predsednik in duša delovanja, ker je imel poklic in poslanstvo, ki po njeni doktrini in tudi praksi nikakor nista bila sprejemljiva za vodenje nekega civilnega društva.

²⁸ Pismo Magde in Marjana Rodmana, Vipava, Milana Bajca 14, 1. 4. 2009.

²⁹ Zabeležka o pogovoru z Jožetom Marcem, Vipava, Pod gradom 6, 16. 4. 2009.

³⁰ Zabeležka Cirila Skapina in zabeležka pogovora z njim, Vipava, Vojkova 27, 15. 4. 2009.

³¹ Zabeležka o pogovoru z Antonom Sazonovim, Ljubljana, Iga Grudna 22, 28. 7. 2009.

Duhovniki so se na katehetskem posvetu med drugim dogovarjali, da se bodo strokovno usposabljali za različna področja dela (taborništvo, planinstvo, filmsko dejavnost, za razne oblike kulturno-prosvetnega dela, različne panoge telesne kulture, družabne igre itd.) predvsem mlajši duhovniki. Razvijali bodo "hobije". Vsakdo pa bo nato deloval na svojem "hobiju" v več farah, tako bi si medsebojno pomagali in bili bolj uspešni.

Da ta dogovor izvajajo, vidimo iz sledečih konkretnih primerov: župnik Črnilogar Otmar iz Vipave, ki je obenem profesor grščine in latinščine v malem semenišču, je najprej našel pot v planinsko društvo. Uspelo mu je poživeti Planinsko društvo v Vipavi. Bil je izvoljen v UO društva. "e dolgo je poznaj kot hribolazec, dober poznavalec planinske flore; zbral je številne planinske trofeje in ima veliko uspešnih fotografskih posnetkov. Pripravil je poljudno razpravo z naslovom "Zlati macesni pod Slemenom". Razlago je spremljal z diapozitivi. Imel je že več nastopov širom Primorske tako z odraslimi člani planinskih društev kot z mladino, predvsem v okviru sekcij PD po osnovnih šolah. V naši občini je bil v osnovni šoli _____

*Del poročila Komisije za verska vprašanja Skupščine občine Nova Gorica, 8. 5. 1967
(PANG, PANG 104, t. e. 290).*

Povzetek odnosa politike in oblasti do dogajanja v društvu je precej nazorno nakazan v gradivu za kroniko malega semenišča v Vipavi, kjer je na pomlad leta 1967 med drugim zapisano: »Budne oči oblasti so postale zaskrbljene in so zaslutile vdor 'kler' v družbeno-politično javnost. Sledila so zaslišanja s strani varuhov reda in zakonitosti, na dnevnem redu so bila preverjanja in le odločnosti prizadetih (članov Planinskega društva) gre zabvala, da so preizkušnjo prestali. 'Oblast' je končno priznala obstoječe stanje z vsemi 'varnostnimi' garancijami in 'pretnjami'. Med prvimi dosežki novega predsednika kaže omeniti, da se je na pomlad 1967 večina gojencev vipavskega semenišča vključila v Planinsko društvo Vipava. Predsednik Črnilogar je seveda postal tarča pogostih sumničenj in zasliševanj.«³²

Široko razmahnjena dejavnost vipavskega društva in vloga njegovega predsednika sta hitro zbudila pozornost krajevnih, občinskih in tudi republiških političnih organizacij in upravnih organov. Predvsem jih je motil vpliv duhovnika na mladino v društvu in prisotnost vipavskih semeniščnikov, ob tem pa nemoč teh organov, da bi v vodstvo društva pritegnili drugačen kader.

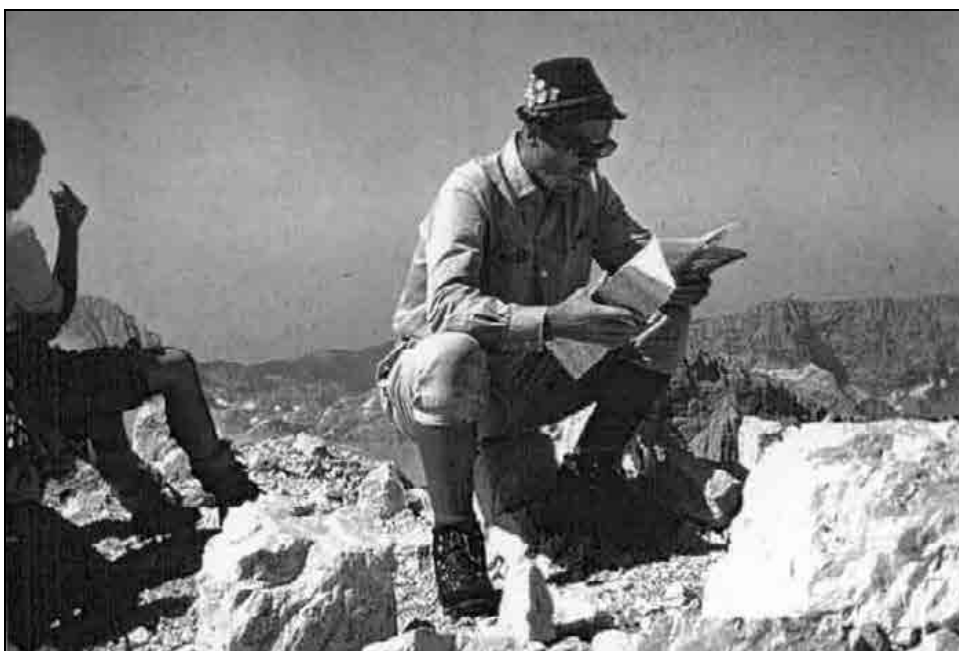
Že manj kot mesec dni po Črnilogarjevem prevzemu vodstva PD Vipava je občinski komite Zveze komunistov Slovenije (ZKS) Ajdovščina ocenjeval delovanje Cerkev in duhovščine. V njegovem dopisu na centralni komite ZKS – komisijo za družbenopolitične odnose in idejno politične probleme, 5. aprila 1967, je zapisana naslednja ugotovitev: »Znano je, da v Vipavi obstoja malo semenišče. Že nekaj let se ponavljajo poskusi, da bi semeniščniki na kakšen način sodelovali v življenju tega kraja. /.../ Zadnje čase pa se je pomočnik vipavskega dekana (mlajši duhovnik – navdušen in aktiven planinec) zavzel za poživitev delovanja tamkajšnjega Planinskega društva. Najprej je sam imel eno predavanje o planinah in se kasneje uspel celo usidрати v vodstvo društva.«³³

Na sestanku nekaterih osnovnih organizacij ZKS, 11. maja 1967 v Vipavi, so opozarjali na slabo delo z mladino in vpliv duhovščine, pri čemer so nedvoumno mislili tudi na vipavsko planinsko društvo. V zapisniku je namreč izraženo mnenje enega od udeležencev sestanka, ki je dejal, »da je žalostno, da vodijo župniki mladino na razne izlete«, nato pa namignil, da bi morali seveda mladino usmerjati drugi ljudje, ker je »med upokojenimi oficirji precej takih, ki so uspešno napravili planinske tečaje in bi mladini več nudili kakor kler.«³⁴

³² Pismo Franca Kralja, Slap pri Vipavi 53, 30. 4. 2009 – z navedbo odlomkov iz gradiva za kroniko malega semenišča v Vipavi.

³³ PANG, PANG 459, t. e. 2/2.

³⁴ Prav tam.

Otmar Črnilogar z zemljevidom na gorskem vzponu, kraj in čas neugotovljena (zasebna last Srečka Vidriha, Podraga 76).

Zapisnik razgovora, ki ga je pripravil občinski komite ZKS Ajdovščina s prosvetnimi delavci 20. maja 1967 v Ajdovščini, nam nudi zgovorno mnenje ene od prisotnih učiteljic: »Pri nas smo prišli celo tako daleč, da je duhovnik postal predsednik planinskega društva. Le-ta ima precej velik vpliv. Organizira predavanja in izlete. Njegova predavanja so obiskana polnoštevilno. Kaj naj tu pokrenemo, kajti zdi se mi, da smo v dani situaciji skoraj nemočni.«³⁵

Isti dan je potekal tudi sestanek omenjenega političnega telesa s člani političnih aktivov ZKS. V zapisniku je izpričano, da so bili komunisti nekako razcepljeni v svojih stališčih, saj je eden od razpravljavcev ocenil, da je stališče komunistov do duhovnika, ki je postal predsednik planinskega društva, zelo različno: »Kakšen naj bo odnos komunistov osebno do duhovnika? Nekateri menijo, da se ne bi smeli z njim niti razgovarjati, medtem ko drugi trdijo ravno obratno.« Med udeleženci tega sestanka je bil tudi član centralnega komiteja ZKS, ki je skorajda pomilovalno dejal prisotnim: »Glede postavitve duhovnika za predsednika planinskega društva prav gotovo niste v zavidljivem položaju. Kaj res niste imeli niti enega človeka izmed svojih članov, ki bi bil vreden te funkcije?«³⁶

Najostreje je stanje pri vipavskih gornikih obsodila vipavska osnovna organizacija ZKS na sestanku 28. junija 1967. V zapisniku je zabeleženo: »Najbolj žalosten primer za Vipavo pa je še ta, da je vodstvo Plan. društva prevzel popolnoma v svoje roke kler. Še

dosedaj je bilo delo z mladino težavno, sedaj bo pa še toliko bolj, ker jo bo in jo že vodi župnik, ker ni baje bilo drugega, da bi prevzel predsedstvo Plan. društva. Le par predavanj s prikazom planinskih lepot na diapozitivih je zadostovalo, da je bil izbran za predsednika. Res je, da je v tem društvu predvsem mladina, ki se ni mogla odločiti za prevzem vodstva, težko pa bo sedaj vodstvo zamenjati, ker vzeti vajeti iz rok nekemu, ki jih čvrsto drži, ni lahko.«³⁷

Na stanje pri vipavskem planinskem društvu so komunisti na krajevni ali občinski ravni najmočneje opozorjali v prvem letu Črnilogarjevega predsedovanja – 1967, občasno pa še tja do leta 1971. Zapisniki nekaterih sestankov komunistov proti koncu leta 1967 ter še v letu 1968 in 1969 sporočajo med drugim, da so se poskušali odločno upreti vdoru klera in posameznikov v vodstvene organe družbenih organizacij, a je mogoče prebrati tudi stališče, da proti vodstvu duhovnika sicer nimajo ničesar; najbolj boleča je bila pač ugotovitev, da sami nimajo svojih ljudi, ki bi bili voljni delati v vipavskem planinskem društvu in tudi zamenjati njegovo vodstvo.³⁸

O Črnilogarjevem zagnanem delu pri PD Vipava se je širil glas naokrog tudi v bolj oddaljena središča na severnem Primorskem. Komisija za verska vprašanja pri Skupščini občine Nova Gorica je v letih 1967 in 1968 vsaj dvakrat obravnavala njegovo dejavnost, enkrat so se ga dotaknili tudi na posvetu enakih komisij vseh štirih takratnih severnoprimerških občin.

³⁵ PANG, PANG 459, t.e. 1/2.

³⁶ Prav tam.

³⁷ PANG, PANG 459, t. e. 2/2.

³⁸ PANG, PANG 459, t. e. 3/2, 4/2, 6/2 in 7/2.

7.6.98
 Otmarjev zapis
 Ko se po dobiti duha me + govoril - v mreži z R19 radam danes
 v. moje abramovo ugotovitve iz zadržanih, abramovo zadržanje
 + ruce, me + sva uskeje drugje - kdo ve, kaj.
 Vseeno: ta tip sem tu. Nisem prepričan, da bom tu tudi 7.6.99.
 Tisti raketa, ki ga v udeleževanju na velično potujeja,
 me navteč doje. Če ti dan ali dva na Grah, tu, potem
 pa pod nudi + Hrabljano.
 Sem sebo sem rasal, da moje more vtejer ni opadeti,
 da se v moji družbi ljude/cuti jo prejetus, ne da
 ti slufi), karkes mreži more za zadržanje "igraljotraj"
 bodi + osimernu) štiti) bodi) +pripamtu mreži, "pripadl."
 Planinski pot ABRAMOVIH
 Tista, da med 1000 metrom in 1000 metri, je tista,
 Grah je navteč pod 1000 in voh štiti, gub je vse, kar
 blonik stvari neplede na maturosko stivino
 Priznam, da, zadrževanje + mreže,
 bodi) štiti) souzu, delov) semelj,; tudi cakom seme,
 spodobu pa setl. Amen
 7.6.98
 (op. i pravilno 981)
 Otmarjev zapis

Otmarjev zapis v knjigo obiskovalcev pri Abramom na Nanosu, 7. 6. 1998
 (opomba s popravkom letnice v levem spodnjem kotu vstavil pisec tega besedila).

Novogoriška komisija je ugotavljala, da je Črnilogar imel več nastopov po Primorski tako z odraslimi člani planinskih društev kot z mladino, zlasti v okviru društvenih sekcij po osnovnih šolah. V njenih poročilih je razvidno, da so zelo natančno poznali njegovo delo, zanimivo pa je začudeno ugotavljanje, kako prireditelji njegovih nastopov in poslušalci v njem niso prepoznali duhovnika, z njegovimi predstavitvami pa so bili zelo zadovoljni.³⁹

Da je imel zelo zanimiva in kakovostna predavanja, tako zaradi diapozitivov kakor tudi zaradi izrednih govorniških sposobnosti, se spominja tudi Janko Žigon iz Vrtojbe. V svoji knjigi spominov je opozoril na dogodek, ko je bil njegov prijatelj in odbornik planinskega društva Nova Gorica klican na zaslišanje pri komiteju (verjetno ZKS), kjer je bil krepko okregan zaradi organizacije predavanj, kjer je nastopal duhovnik, in to celo mladini na šoli. Žigon zaključuje, da je »poslušal dve njegovi predavanji, da se je z njim mnogo pogovarjal in niti enega stavka

nisem slišal, iz katerega bi mogel sklepati na njegov duhovniški poklic.«⁴⁰

Črnilogarjeva vloga pri PD Vipava ni ostala neopažena tudi na republiškem oblastnem nivoju. Podatke o njem je zaslediti v arhivskem gradivu KOVS, nahajajo se največ v poročilu in zapisnikih občinske komisije istega delokroga v Ajdovščini iz let 1967 in 1969, ki jih je ta pošiljala na republiško komisijo v Ljubljano. Seznanjala jo je z dejstvi o zavzeti delavnosti, raznolikih pobudah in njih izvedbi pri PD Vipava, ki jim je bil na čelu Črnilogar, pri čemer je tudi ta najbolj izpostavila njegov (pre)velik vpliv na mladino, dokaj izčrpno pa se je posvetila tudi izjemno uspešni prireditvi ob odprtju plezalne poti na Gradiško Turo.⁴¹

V poročilu ajdovske komisije 15. maja 1967 se omenja primer vipavskega društva, ki ima za predsednika profesorja vipavskega semenišča, »vanj so se vključili oz. včlanili gojenci semenišča in precejšnje število učencev vipavske osnovne šole«. Svoje poročilo

³⁹ PANG, PANG 104, t. e. 290.

⁴⁰ Janko Žigon, *Inventura*, str. 189.

⁴¹ ARS, AS 1211, t. e. 22 in 25.

zaokroži z navedbo zapažanja, da hoče Črnilogar »pridobiti pod svoj vpliv čimvečje število vipavske mladine, zlasti pa si prizadeva pritegniti šolske otroke.«⁴²

V zapisniku seje ajdovske občinske komisije 28. aprila 1969 pa je ta bojazen še podkrepjena s sumničanjem, da ob raznih izletih predsednik društva – duhovnik »prav gotovo razpravlja z mladino v tem smislu, da jo pridobi za cerkev.«⁴³

Za zaključek tega poglavja še zanimivost, ki kaže na odnos do Črnilogarja in soustvarjalcev zgodovine vipavskega društva, večinoma gojencev malega semenišča. Semeniščniki so poleg udeležbe na društvenih predavanjih in proslavah sodelovali zlasti pri delu postavitev plezalne poti na Gradiško Turo. Ko je bila pot dokončana, so bili vsi sodelujoči odlikovani, predlagana je bila tudi takratna Srednja verska šola iz Vipave, a je bilo odlikovanje podeljeno neobstoječemu mladinskemu odseku društva. Nada Kostanjevic je v svojih spominih izrazila mnenje, da je bilo to pravzaprav »edino debelo poleno, ki nam ga je pred noge vrgla takratna oblast«, ne spominja se sicer, kdaj in kje je to bilo, a v zavesti ji je ostalo, da je predstavnik Planinske zveze Slovenije »sklonil glavo in pobvalo le zamrmral, bilo mu je nerodno.«⁴⁴

Verjetno gre za dogodek, ki je potekal 15. junija 1969, na dan, ko je bila z veliko udeležbo in navdušenjem ter odlično izpeljano prireditvijo odprta plezalna pot na Turo. V gradivu za kroniko malega semenišča v Vipavi je namreč ta dogodek opisan z naslednjim komentarjem: »/.../ Spričo pomembnega deleža semeniške skupnosti pri njeni izvedbi, so semeniški gojenci sodelovali pri proslavi s petjem /.../ Prof. Črnilogar je ob tej priliki celo prejel odlikovanje 'srebrne lente' SPD, tudi Srednji verski šoli v Vipavi so dali v priznanje 'diplomo', vendar je zaradi 'višjih sil' (partija je za vsako ceno hotela zabrisati omembo semeniške ustanove!) posvetilo bilo tako napisano, da nihče ni vedel, komu je namenjeno. Semeniški zavod je ni hotel sprejeti brez dostojnega in poštenega popravka.«⁴⁵

Črnilogarjev odstop z vodilnega položaja v društvu

Zapisi v literaturi so neenotni glede dobe Črnilogarjevega predsednikovanja. Čas trajanja njegovega vodilnega položaja se v nekaterih navedbah razteza od pet⁴⁶ do sedem let.⁴⁷

Kdaj je postal predsednik, je bilo zgoraj že izčrpno predstavljeno. V arhivski dokumentaciji pa je tudi izpričano, kdaj je to prenehal biti. Nejasen je le točen datum, kjer gre za odstopanje dveh mesecev. Na začetku zapisnika občnega zbora društva leta 1970 je namreč zapisan datum 9. september 1970, na koncu pa je zapisnikar ob navedbi kraja in datuma zapisal: Podraga, 11. novembra 1970. Možno bi sicer bilo, da je bil šele takrat zapisnik končan, a je v prilogi zapisnika tudi kratko poročilo o občnem zboru, ki ga je sestavil na njem navzoči predstavnik republiške planinske zveze; v njem je zapisano, da je občni zbor potekal v Vipavi 9. novembra 1970. Večja verjetnost je torej, da je bil ta zbor novembra.

Na tem občnem zboru je bila za predsednico izvoljena Tončka Polak, Otmar Črnilogar pa je ostal član upravnega odbora.⁴⁸ Vodenje društva je zaupal mlajšim generacijam, vendar pa je s svojim vzgojno-izobraževalnim delom in vodenjem izletov v društvu deloval še dolga leta.⁴⁹

Ob tem je treba opozoriti še na presenetljiv podatek, da je celo Črnilogar sam, pri objavi pogovora z njim v glasilu Slovenskega bibličnega gibanja, ob kratki predstavitvi svojega življenja navedel, da je bil sedem let predsednik društva.⁵⁰ Vendar je treba to njegovo navedbo, z ozirom na zgornjo ugotovitev, vsekakor vzeti z rezervo, verjetno kot spomin na nadaljnje sodelovanje v odboru, morda neformalno vodstvo oziroma čut odgovornosti, da gre društvo v smer, ki je bila začrtana, ko je bil on predsednik. Tudi objavljen seznam predsednikov društva ne potrjuje, da bi bil predsednik še kaj več časa.⁵¹ Lahko torej nedvoumno trdimo, da je bil predsednik približno tri leta in pol.

Zakaj je Črnilogar prenehal biti predsednik, je sicer sam v skopih, a duhovitih besedah povedal mnogo kasneje, v že omenjenem pogovoru za društveno glasilo: »Začutil sem, da imam druge dolžnosti in tako sem skušal predati funkcije mlajšim, misleč, da ni prav, da se nekdo umakne šele z rekom: za mano pride vesoljni potop.«⁵²

S spominskimi utrinki na srečanja z Otmarjem se je oglašil tudi organizator planinstva Vojko Čeligoj iz Ilirske Bistrice, ki je spomnil na nek sestanek zastopnikov primorskih planinskih društev v Vipavi in omenil tudi Črnilogarjeve besede, ki jih je na koncu sestanka namenil predstavniku Planinske zveze Slovenije in prisotnim: »Veste, jaz sem edini duhovnik predsednik planinskega društva v celi Sloveniji pa si večkrat mislim, da za to delo nisem primeren. Naslednjic Vas bo gotovo pozdravil že drug predsednik.« Čeligoj še omenja v svojem zapisu, da je nje-

⁴² ARS, AS 1211, t. e. 22.

⁴³ ARS, AS 1211, t. e. 24.

⁴⁴ Pismo Nade Kostanjevic, Dom starejših občanov Ajdovščina, 21. 3. 2009.

⁴⁵ Pismo Franca Kralja, Slap pri Vipavi 53, 30. 4. 2009 – z navedbo odlomkov iz gradiva za kroniko malega semenišča v Vipavi. Verjetno gre pri omembi SPD za napako, pravilno bi bilo PZS (op. a.).

⁴⁶ PSBL, 1. knjiga, str. 250.

⁴⁷ Kragelj, *Primorski duhovniki – kulturni delavci 20. stoletja*, str. 57; *Podraški zvon*, 2004, št. 4.

⁴⁸ ARS, AS 1176, t. e. 78, a. e. 4779.

⁴⁹ *Sto let planinstva na Vipavskem*, str. 38.

⁵⁰ *Božja beseda* danes, 1996, št. 1, str. 3.

⁵¹ *Sto let planinstva na Vipavskem*, str. 50.

⁵² *Tura*, 1997, št. 4, str. 8.

gov nastop povzročil kar velik nemir med prisotnimi, še posebej med planinci Vipavske doline, ki so Črnilogarja poznali in vedeli za njegove velike planinske zasluge; glasno so ga spodbujali, naj ostane predsednik še naprej in naj se ne ozira na morebitne opazke; oglasil se je tudi predstavnik republiške planinske zveze in izrazil izredno zadovoljstvo nad njegovim vodenjem društva.⁵³

Črnilogarjevi pomisleki niso bili brez razloga. Po svoje jih potrjujejo še nekatera pričevanja. Nada Kostanjevic se spominja, da je odstopil, ker kratkotalo ni imel časa zaradi drugih obveznosti. Predavanja na Srednji verski šoli v Vipavi, na Teološki fakulteti, delo pri Mohorjevi družbi, prevajanje in vsestranska dejavnost v Podragi so ga polno zaposlovali.⁵⁴ Anton Sazonov je povedal, kako mu je večkrat potarnal, da je predsedovanje vipavskemu društvu naporno in da ga utruja.⁵⁵

Vendar pa po pričevanju nekaterih njegovih najožjih sodelavcev oziroma tistih, ki so mu bili blizu, zaslutimo še kaj drugega. Ni izključena možnost, na katero je namignil eden njegovih najtesnejših prijateljev Srečko Vidrih, ki domneva, da je njegov predstojnik škof Janez Jenko izdal navodilo, s katerim je opozarjal duhovnike, naj se ne razdajajo posvetnim organizacijam, ampak naj se posvetijo duhovniškemu poslanstvu.⁵⁶

Po mnenju Jurija Nabergoja, ki se je vipavskim planincem pridružil, ko je društvo zaživelo s Črnilogarjevim prihodom in bil kasneje dolgoletni predsednik društva,⁵⁷ je Črnilogar s svojo vlogo pri društvu civilni oblasti morda celo odgovarjal, vendar je bil dovolj samozavesten in moder, da si ni pustil vplivati na svojo dejavnost; včasih je nakazal kakšno duševno stisko, vendar tega na zunaj ni bilo čutiti, po vsej verjetnosti je najbrž imel težave s takratnim predstojnikom, škofom Janezom Jenkom. Svoje spominsko pričevanje je zaključil z zanimivim sklepanjem: »Predsedovanje društvu mu je nekako kar padlo iz rok. Zgoditi se je moral nek dogodek, ki ga je odvrnil od te funkcije.⁵⁸

Pripoved Jožeta Marca nas napeljuje v čisto drugo smer, ki nekoliko preseneča in nakazuje še popolnoma drugačen vzrok odstopa. Po njegovem mnenju bi rado planinsko društvo v Ajdovščini Črnilogarja speljalo k njim, kar mu sicer ni uspelo, včlanil pa se je v novogoriško planinsko društvo; tam so bili mnogi izobraženci, medtem ko je bilo v

ajdovskem več politikov in ker je iskal stike z izobraženci, naj bi se začel nekako oddaljevati od nekdanjih prijateljev.⁵⁹

Črnilogar je v pogovoru za glasilo vipavskega PD, ki je izšlo v letu njegove smrti, takole strnil svoje vtise o dobi delovanja v vipavskem PD: »Bil sem predsednik PD Vipava, po poklicu duhovnik. Edini predsednik duhovnik v vsej Sloveniji, vendar moram reči, da sem imel z vsemi najlepše stike. Nisem od PZS dobival materialne pomoči, moralno pa. /.../ Prav gotovo je za vsem stala avtoriteta planinstva, dr. Miha Potočnik, ki je bil takrat predsednik PZS in je bil eden velikih slovenskih alpinistov. Avtoriteta v smislu, da ni prekinil mojega dela, ker sem bil duhovnik.«⁶⁰ Tudi po mnenju Antona Sazonova mu je bil Miha Potočnik naklonjen, verjetno tudi zaradi tega, ker »je bil pred drugo svetovno vojno član krščanske fantovske organizacije«.⁶¹ Njega in takratnega urednika Planinskega

Otmar Črnilogar pri gorskem obedu, kraj in čas neugotovljena (zasebna last Srečka Vidriha, Podraga 76).

⁵³ Pismo Vojka Čeligoja, Ilirska Bistrica, Hrib svobode 8, 24. 9. 2009.

⁵⁴ Pismo Nade Kostanjevic, Dom starejših občanov Ajdovščina, 21. 3. 2009.

⁵⁵ Zabeležka o pogovoru z Antonom Sazonovim, Ljubljana, Iga Grudna 22, 28. 7. 2009.

⁵⁶ Zabeležka o pogovoru s Srečkom Vidrihom, Podraga 76, 24. 10. 2009.

⁵⁷ *Sto let planinstva na Vipavskem*, str. 42.

⁵⁸ Zabeležka o telefonskem pogovoru z Jurijem Nabergojem, Vipava, Ob Beli 5, 30. 3. 2009.

⁵⁹ Zabeležka o pogovoru z Jožetom Marcem, Vipava, Pod gradom 6, 16. 4. 2009.

⁶⁰ *Tura*, 1999, št. 6, str. 13.

⁶¹ Zabeležka o pogovoru z Antonom Sazonovim, Ljubljana, Iga Grudna 22, 28. 7. 2009.

vestnika Tineta Orla je omenil tudi Leon Kodre v spominskem zapisu ob Črnilogarjevi smrti, ki ju je označil kot dva močna moža, ki sta tvegala in ga podprla pri njegovem delu, čeprav je bil duhovnik.⁶²

Bil je sposoben – pravi planinski junak

Povečini je Črnilogar vsem, s katerimi sem se srečal ali pa prejel pisne in telefonske odgovore na svoje poizvedovanje o njegovem predsednikovanju vipavski gorniški družbi, ostal v najlepšem spominu. Zanje so bili to lepi časi; doba njegove izjemne dejavnosti, njegova sposobnost vodenja društva in družabnost pa so pustili v njih neizbrisni pečat.

Za sklep tega pregleda še nekaj kamenčkov v mozaik podobe nepozabnega človeka, velikega intelektualca, močne osebnosti in prijetnega človeka, ki je vtisnil neizbrisne sledi ne samo na Vipavskem, ampak v širšem slovenskem prostoru.

Milan Žvokelj je takole označil njegove odlike: »Črnilogar je bil izjemno družaben človek, idealen za tako delo in je imel veselje do planinstva. V društvu je dajal zelo veliko pobud. Svoje duhovniške funkcije ni nikoli postavljajal v ospredje, zunanji opazovalec ne bi nikoli ugotovil, da je Črnilogar duhovnik, saj se ni obnašal strogo kot duhovnik, temveč je bil zelo sproščen in je rad počel, kar počnejo vsi ostali ljudje.«⁶³

Njegovo vodstvo na izletih v gore je dalo posameznim udeležencem močne vtise, ki kažejo izredno sposobnost in odgovornost vodenja. Jože Marc je povedal, da je povsod, kamor so šli z njim v gore, vladala »železna disciplina«, bil je pravi »dik-tator« glede ravnanja in obnašanja v gorah in prav zaradi tega ni bilo nikoli nobene, niti najmanjše nesreče. »Kamor smo šli z njim v gore, smo imeli velike užitke.«⁶⁴

Karolina Srebotnjak Lipovec pa ga je opredelila z naslednjimi besedami: »Bil je svetovljan in izredno sposoben, istočasno pa pristen sobesednik z vsakim preprostim človekom, ne glede na njegovo prepričanje. Zato mi ni težko razumeti, da je bil v tistih svinčenih časih predsednik neke civilne organizacije, ki je vključevala najrazličnejše ljudi.«⁶⁵

Ana Florjančič mu je v svojih spominih izrekla naslednjo imenitno oceno: »Otmar je postal pravi planinski junak, poznala ga je cela Primorska, pa tudi slovenska Planinska zveza. /.../ Ni bil le odličen organizator, bil je tudi planinec, gornik z dušo in telesom. Posebej je imel rad visokogorje. /.../ Ob Otmarju ni bilo utrujenosti, naveličanosti ali slabe volje, bil je vedno šegav, opogumljajoč, vzdržljiv.«⁶⁶

Kako je bil duhovit in obenem občutljiv za posamezna opravila, naj pokažejo še naslednje zanimivosti, ki jih lahko štejemo za izraze njegove tipične pojavnosti.

Srečko Vidrih je povedal naslednjo zgodbo: »Teden dni pred odprtjem nove plezalne poti na Gradiško Turo, junija 1969, smo šli Otmar, Ana Pavlin iz Vipave in jaz označevati gorsko pot od Vipave do kmetije Abram na Nanosu. S seboj smo imeli belo in rdečo barvo. Ani je dal belo barvo s hudomušno pripombo, da so Vipavci 'beli' (mislil je na njihovo domnevno zadržanje v času vojne in revolucije), meni pa rdečo barvo s prav tako hudomušno pripombo, da so Podražani pač 'rdeči' (prav tako je mislil na njihovo zadržanje med vojno in revolucijo). Ta dan smo vse označili, tudi napise. Otmar je bil mojster čopiča (nadarjeni slikar), zato je hotel označevati sam, midva z Ano sva mu le podajala barve.«

Na pečatniku za žig na vrhu Gradiške Ture in na znački sta bila upodobljena obrisi Ture in vinska trta z grozdom. Kako zelo je bil Črnilogar ponosen na veliko delo nadelave te plezalne poti in na njeno svojstveno posebnost, je razvidno iz nadaljevanja Srečkove pripovedi: »Otmar je rad poudarjal posebnost, ki je ni bilo nikjer: da je mogoče iz vinogradov plezati direktno v steno. /.../ Po končani slovesnosti odprtja smo šli v gostilno v Potočah in tam je Otmar povedal tudi, da vsa južnoprimorska planinska društva nimajo skupaj toliko jeklene vrvi napete, kot jo je od takrat imelo vipavsko planinsko društvo na plezalni poti na Gradiško Turo – 180 metrov. To drži še danes, le da so jo po 37 letih zamenjali z novo.«⁶⁷

Cisto za zaključek še misel, ki jo je Črnilogar zapisal v knjigo obiskovalcev pri Abramcu na Nanosu, 7. junija 1998, ko je že vedel za hudo bolezen, in zveni kakor popotnica vsem, ki s(m)o ga poznali: »Pozivam vas, zatreskance v višave, bodite zvesti soncu, zeleni zemlji, tudi čarom teme, posebno pa sebi. Amen.«

⁶² *Planinski vestnik*, 1999, št. 7–8, str. 364.

⁶³ Pismo Tanje Žvokelj s spomini Milana Žvoklja, Goriška 39, Vipava, 30. 3. 2009.

⁶⁴ Zabeležka o pogovoru z Jožetom Marcem, Vipava, Pod gradom 6, 16. 4. 2009.

⁶⁵ Pismo Karoline Srebotnjak Lipovec, Nova Gorica, Ulica bratov Hvalič 129, 4. 8. 2009.

⁶⁶ Pismo Ane Florjančič, Podlubnik 23 pri Škofji Loki, 31. 3. 2009.

⁶⁷ Zabeležka o pogovoru s Srečkom Vidrihom, Podraga 76, 24. 10. 2009.

VIRI IN LITERATURA

ARHIVSKI VIRI

- ARS – Arhiv Republike Slovenije
 AS 1176, Planinska zveza Slovenije
 AS 1211, Komisija Republike Slovenije za odnose z verskimi skupnostmi
 PANG – Pokrajinski arhiv v Novi Gorici
 PANG 82, Meddruštveni odbor planinskih društev Primorske
 PANG 104, Skupščina občine Nova Gorica
 PANG 459, Občinski komite ZKS Ajdovščina
 Zbirka dokumentarnega gradiva PD Vipava.
 Zbirka fotografij Srečka Vidriha, Podraga 76.

SPOMINSKA PRIČEVANJA (*pisma in zabeležke pogovorov z ustnimi informatorji hrani pisec*)

- Pismo Magde in Marjana Rodman, Vipava, Milana Bajca 14, 1. 4. 2009
 Zabeležka o telefonskem pogovoru z Magdo Rodman, 23. 4. 2009
 Pismo Franca Kralja, Slap pri Vipavi 53, 30. 4. 2009 - z navedbo odlomkov iz gradiva za kroniko malega semenišča v Vipavi
 Pismo Majde Kvaternik, Dragomer, Mirna pot 8, 10. 5. 2009
 Pismo Marijana Zupanca, Spodnji Brnik 41, 29. 6. 2009
 Pismo Nade Kostanjevic, Dom starejših občanov Ajdovščina, 21. 3. 2009
 Pismo Ane Florjančič, Podlubnik 23 pri Škofji Loki, 31. 3. 2009
 Pismo Antona Štruklja, Ljubljana, 22. 6. 2009
 Pismo Vojka Čeligoja, Ilirska Bistrica, 24. 9. 2009 in 7. 10. 2009
 Pismo Tanje Žvokelj s spomini Milana Žvoklja, Goriška 39, Vipava, 30. 3. 2009
 Pismo Karoline Srebotnjak Lipovec, Nova Gorica, Ulica bratov Hvalič 129, 4. 8. 2009
 Zabeležka o pogovoru z Edvardom Krašno, Budanje 1k, 23. 7. 2009
 Pismo Edvarda Krašne, Budanje 1k, 24. 1. 2011
 Zabeležka o pogovoru z Ivanom Rodmanom, Zemono 19, 17. 4. 2009

- Zabeležka o pogovoru z Jožetom Marcem, Vipava, Pod gradom 6, 16. 4. 2009
 Zabeležka Cirila Skapina in zabeležka pogovora z njim, Vipava, Vojkova 27, 15. 4. 2009
 Zabeležka o pogovoru z Antonom Sazonovim, Ljubljana, Iga Grudna 22, 28. 7. 2009
 Zabeležka o telefonskem pogovoru z Jurijem Nabergojem, Vipava, Ob Beli 5, 30. 3. 2009 in 27. 1. 2011
 Zabeležka o pogovoru s Srečkom Vidrihom, Podraga 76, 24. 10. 2009 in 28. 1. 2011
 Zabeležka o telefonskem razgovoru z Marico Požezin, Šebrelje-Ljubljana, 9. 2. 2009
 Zabeležka o telefonskem pogovoru z Anico Koren, Vipava, Kosovelova 9, 31. 3. 2009

ČASOPISI

- Božja beseda danes*, 1996
Planinski vestnik, 1967, 1969, 1970, 1999
Podraški zvon, 2004
Tura, 1997, 1999, 2000

LITERATURA

- Bom šel na planince – ob 100-letnici Planinskega društva Ajdovščina*. Ajdovščina : Planinsko društvo Ajdovščina, 2003, str. 84–85.
 G. Otmar Črnilogar – *spominska knjižica ob odkritju in blagoslovu spomenika g. Otmarju Črnilogarju, Podraga, 8. julij 2006*. Vipava : Župnijski urad Podraga, 2006, str. 25.
 Kragelj, Jožko: *Primorski duhovniki – kulturni delavci 20. stoletja*. Samozaložba, 2002, str. 57–58.
Otmarjeva pot – vodnik po planinsko-romarski poti od Podrage do Štjaka. Podraga : Planinsko društvo Vipava, 2007, str. 11–14.
Primorski slovenski biografski leksikon (PSBL), 1. knjiga. Gorica : Goriška Mohorjeva družba, 1974–1981, str. 250.
Sto let planinstva na Vipavskem 1903–2003. Vipava : Planinsko društvo Vipava, 2003.
Zbornik ob zlatem jubileju Malega semenišča in Škofjske gimnazije v Vipavi. Malo semenišče v Vipavi, 2002, str. 223.
 Žigon, Janko: *Inventura*. Gorica : Goriška Mohorjeva družba, 2009, str. 189.

S U M M A R Y

Priest Otmar Črnilogar, President of the Vipava Alpine Society (1967–1970): with a presentation of the authorities' reaction to his presidency

Appointment of a Catholic priest as president of a civilian organisation during the period of the socialist regime, which was not in favour of such solutions or downright prohibited them, was a rare and extravagant phenomenon. It happened in the case of the Vipava Alpine Society, which in the mid-1960s found itself in a major crisis and on the brink of dissolution. However, the assumption of presidency by priest Otmar Črnilogar, who received unanimous support from Vipava mountaineers and endorsement from individual senior representatives of the Slovenian Alpine Association, signalled a complete revival for the society, giving it a fresh impetus and a set of extremely diversified activities. The dramatic growth of the Vipava Alpine Society instigated by President Črnilogar as its driving force raised considerable interest within both the local community and broader Slovenian territory. It also came to the attention of the then authorities,

ecclesiastical and especially civilian – socio-political. Črnilogar's closest fellow society members sensed that he might face problems because of his presidency. Although he acted in line with his mountaineering spirit and continued his pursuits and appearances in a shrewd and prudent manner, the authorities considered him a nuisance and kept a close eye on him, as is especially evident from archival documents of administrative bodies and political organisations, mostly on the local and partly also on the broader republican level. Several archival records indicate that his activity was discussed and reported on at various meetings, and that the authorities were particularly vigilant about the possibility that, along with his many-sided engagement within the Vipava and Littoral mountaineering society, Črnilogar might also have a philosophical or religious influence on young people. Some accounts, however, also reveal contrary opinions by highlighting the singular and strong personality of the society's president – a confident and wise priest who knew how to act in the specific circumstances of time and place, so that he could carry out the broad spectrum of set activities without major difficulties. It has not been fully clarified why Črnilogar abandoned the leading position at the Vipava Alpine Society, but his influence on its operations remained strong even after he officially resigned from society's presidency.